

ระดับการบริหารจัดการตามหลักพุทธธรรมของโรงพยาบาลสนาม
วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด

Management level according to Buddhist principles
of field hospitals Roi Et Buddhist college

พระพลากร สมมงคล

Phra Palakorn Sumongkhalo

วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
mahachulalongkornrajavidyalaya university RoiEt Buddhist college

E-mail: palakorn8052@gmail.com

(Received: May 24, 2022/ Revised: June 10, 2022/ Accepted: June 20, 2022)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารจัดการตามหลักพุทธธรรมของโรงพยาบาลสนามวิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ประชากร ได้แก่ ผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนาที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลสนามวิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 478 คน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 218 คน ใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ โดยใช้ระดับความเชื่อมั่น 95 % ความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 5 % และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติพรรณนาโดยการหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 รูปหรือคน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการบริหารจัดการตามหลักพุทธธรรมของโรงพยาบาลสนามวิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$ S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านอรรถจริยา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.55$) รองลงมาคือ ด้านสมานัตตตา ($\bar{X} = 3.54$) และด้านปิยวาจา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.50$) ส่วนระดับการบริหารจัดการมิติหลักการพัฒนาการบริหารจัดการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$ S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านผู้บริหารให้ความสำคัญกับการพัฒนาการให้บริการ ด้านสำรวจความคาดหวังของผู้รับบริการอย่างเป็นระบบ ด้านการวางแผนการพัฒนาการบริการ ด้านรักษาอาคารให้สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย ด้านการจัดระเบียบการจราจรและที่จอดรถ ด้านจัดหาอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวก ด้านบุคลากรแต่งกายสุภาพเรียบร้อย ด้านบุคลากรมีทักษะความเชี่ยวชาญและด้านบุคลากรให้บริการด้วยความเสมอภาค ทั้งเก้าด้านอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: ระดับการบริหารจัดการ; หลักพุทธธรรม; โรงพยาบาลสนามวิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด

Abstract

The objectives of this research article were to 1) study the Management level according to Buddhist principles of field hospitals Roi Et Buddhist college. This research study is a mixed method research. Populations are those infected with the corona virus who were admitted to the field hospital of Roi Et Ecclesiastical College. Thawat Buri District Roi Et Province It has a total population of 478 people. The study sample consisted of 218 participants using Taro Yamane's formula, using a 95% confidence level, 5% error, and descriptive statistical analysis of frequency, percentage, mean, standard deviation. In the qualitative research, in-depth interviews with 10 key informants or individuals were used.

The results of the research were as follows: 1) study the Management level according to Buddhist principles of field hospitals Roi Et Buddhist college. Overall, it was at a high level ($\bar{X} = 3.52$ S.D. = 0.54) with the highest mean ($\bar{X} = 3.55$), followed by Samanatta ($\bar{X} = 3.54$) and Piyavaca. Has the least mean ($\bar{X} = 3.50$) As for the management level, the main dimensions of management development Overall, it was at a high level ($\bar{X} = 3.53$ S.D. = 0.54) When considering each aspect, it was found that the management focused on service development. Systematic survey of service recipients' expectations Service development planning Keeping the building clean and tidy in terms of organizing traffic and parking The supply of equipment and facilities The personnel are dressed politely. Personnel have skills and expertise and personnel provide services with equality. All nine sides were at a very high level.

Keywords: Management level; Field Hospitals Roi Et Buddhist College

1. บทนำ

สถานการณ์โลกปัจจุบันกำลังเผชิญกับการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) การแพร่ระบาดที่เป็นไปอย่างรวดเร็วที่ทำให้ผู้ติดเชื้อเสี่ยงต่อการเสียชีวิตในระบบการหายใจล้มเหลวเฉียบพลัน ที่ก่อโรคปอดอักเสบการหายใจล้มเหลวเฉียบพลัน และพบการแพร่เชื้อจากคนสู่คน ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีการติดเชื้อจำนวนมาก จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะรับมือกับปัญหานี้ให้ได้

ดังเช่นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 55 ได้บัญญัติไว้ว่า รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึงเสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสุขภาพด้วย ซึ่งสถานบริการสาธารณสุขที่ให้เกิดการบริการทางด้านสาธารณสุขที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชน (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2560) โรงพยาบาลสนามกรณีผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) จึงเป็นหน่วยบริการทางการแพทย์ทั้งในและนอกสถานที่เพื่อใช้ดูแลผู้ป่วยด้านโรคติดต่อในสถานการณ์ที่มีการระบาดของโรค เพราะสามารถจัดตั้งได้อย่างรวดเร็วขยายหรือลดขนาดความเหมาะสม มีการตรวจรักษาผู้ป่วยตามหลักมาตรฐาน มีการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไปสู่บุคลากร ชุมชน และสิ่งแวดล้อม มีการควบคุมป้องกันโรคให้อยู่ในวงจำกัด โดยหากจำเป็นสามารถดำเนินการส่งต่อโรงพยาบาลที่มีศักยภาพมากกว่า และปิดดำเนินการโรงพยาบาลเมื่อสิ้นสุดการระบาด หรือมีการควบคุมโรคได้อย่างเหมาะสม (กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข, 2564: 6)

โรงพยาบาลสนามถือว่าเป็นด่านแรก ที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนผู้ติดเชื้อโควิด-19 ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการให้บริการด้านสาธารณสุขแก่ประชาชนกลุ่มดังกล่าว โรงพยาบาลสนามวิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด จึงได้หาแนวทางเกี่ยวกับการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน กระบวนการทำงาน คุณภาพการให้บริการ สภาพแวดล้อม เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิผลที่จะส่งผลต่อการเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่โรงพยาบาลสนามอื่นๆ ได้โดยมีการนำเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาคือหลักสังคหวัตถุ 4 แปลว่า ธรรมที่เป็นที่ตั้งแห่งการสงเคราะห์กัน ธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจกัน หมายถึง หลักการครองใจคน หลักยึดเหนี่ยวใจกันไว้ วิธีทำให้คนรัก หลักสังคหวัตถุ 4 ซึ่งเป็นเครื่องประสานใจและเหนี่ยวรั้งใจคนให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ และทำให้อยู่กันด้วยความรักความปรารถนาดีต่อกัน ประกอบด้วย 1) ทาน การเสียสละ การแบ่งปันเพื่อประโยชน์แก่คนอื่น 2) ปิยวาจา การพูดจาด้วยถ้อยคำไพเราะอ่อนหวาน จริงใจ 3) อุตถจริยา ช่วยเหลือกัน 4) สมานัตตตา การเป็นผู้มีความเสมอภาค โดยประพฤติตัวให้มีความเสมอต้นเสมอปลาย เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลต่อไป (พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช) ป.ธ. ๙ ราชบัณฑิต, 2548: 15)

ผู้วิจัยจึงได้นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการโรงพยาบาลสนามวิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด เพื่อเสริมสร้างแนวทางการบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้รับบริการ ให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลที่จะส่งผลต่อการเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่โรงพยาบาลสนามอื่นๆ ต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการตามหลักพุทธธรรมของโรงพยาบาลสนามวิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ระหว่างระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยเสนอขั้นตอนการดำเนินการวิจัยไว้ดังนี้

1. ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ 1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่ติดเชื้อไวรัสโคโรนาที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลสนามวิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 478 คน (โรงพยาบาลสนามวิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด, 2565). และ 2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1993). โดยใช้ระดับความเชื่อมั่น 95 % ความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 5 % มีขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 218 คน ผู้วิจัยศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย เพื่อสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการ โดยมีผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ 5 รูปหรือคน ผลการตรวจสอบความเชื่อมั่น (reliability) ของเครื่องมือ (try out) จำนวน 30 ชุด ได้ค่าความเชื่อมั่น .969 จึงดำเนินการขอหนังสือติดต่อประสานงาน แจกแบบสอบถามและรับคืนมาตรวจสอบ ประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้ค่าสถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ 1) พระสงฆ์/นักวิชาการด้านศาสนา 2) ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐ 3) เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการ 4) ผู้นำชุมชนหรือท้องถิ่น และ 5) อาสาสมัครสาธารณสุข มูลฐาน (อสม.) รวมจำนวน 10 รูปหรือคน โดยคัดเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์สังเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis and synthesis)

4. สรุปผลการวิจัย

4.1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 56.42 ส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 46 – 55 ปี จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 29.36 ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 30.28 ส่วนใหญ่ มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 21.56 ของผู้ตอบแบบสอบถาม

4.2 การวิเคราะห์ระดับการบริหารจัดการตามหลักพุทธธรรมของโรงพยาบาลสนามวิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด

การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารจัดการตามหลักพุทธธรรมของโรงพยาบาลสนามวิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด ด้านหลักพุทธธรรม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารจัดการตามหลักพุทธธรรมของโรงพยาบาลสนามวิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด ด้านหลักพุทธธรรม

(n = 218)

ด้านหลักพุทธธรรม	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านทาน (การเสียสละเอื้อเพื่อแบ่งปัน)	3.52	0.53	มาก
2. ด้านปิยวาจา (การพูดจาด้วยถ้อยคำไพเราะอ่อนหวาน)	3.51	0.54	มาก
3. ด้านอัตถจริยา (การสงเคราะห์ช่วยเหลือกัน)	3.55	0.53	มาก
4. ด้านสมานัตตตา (การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ)	3.54	0.57	มาก
รวม	3.53	0.54	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการบริหารจัดการตามหลักพุทธธรรมของโรงพยาบาลสนามวิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด ด้านหลักพุทธธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$ S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านทาน (การเสียสละเอื้อเพื่อแบ่งปัน) ด้านปิยวาจา (การพูดจาด้วยถ้อยคำไพเราะอ่อนหวาน) ด้านอัตถจริยา (การสงเคราะห์ช่วยเหลือกัน) และด้านสมานัตตตา (การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ) อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน

4.3 การวิเคราะห์ระดับการพัฒนาการบริหารจัดการตามหลักพุทธธรรมของโรงพยาบาลสนามวิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด

การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารจัดการตามหลักพุทธธรรมของโรงพยาบาลสนามวิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด ด้านการบริหารจัดการ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ ดังนี้

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารจัดการตามหลักพุทธธรรมของโรงพยาบาลสนามวิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด ด้านการบริหารจัดการ
(n = 218)

ด้านการบริหารจัดการ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านผู้บริหารให้ความสำคัญกับการพัฒนาการให้บริการ	3.55	0.59	มาก
2. ด้านสำรวจความคาดหวังของผู้รับบริการอย่างเป็นระบบ	3.55	0.54	มาก
3. ด้านการวางแผนการพัฒนาการบริการ	3.52	0.57	มาก
4. ด้านรักษาอาคารให้สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย	3.56	0.60	มาก
5. ด้านการจัดระเบียบการจราจรและที่จอดรถ	3.51	0.55	มาก
6. ด้านจัดหาอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวก	3.53	0.54	มาก
7. ด้านบุคลากรแต่งกายสุภาพเรียบร้อย	3.56	0.60	มาก
8. ด้านบุคลากรมีทักษะความเชี่ยวชาญ	3.53	0.50	มาก
9. ด้านบุคลากรให้บริการด้วยความเสมอภาค	3.51	0.54	มาก
รวม	3.53	0.55	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับการบริหารจัดการตามหลักพุทธธรรมของโรงพยาบาลสนามวิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด ด้านการบริหารจัดการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$ S.D. = 0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านผู้บริหารให้ความสำคัญกับการพัฒนาการให้บริการ ด้านสำรวจความคาดหวังของผู้รับบริการอย่างเป็นระบบ ด้านการวางแผนการพัฒนาการบริการ ด้านรักษาอาคารให้สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย ด้านการจัดระเบียบการจราจรและที่จอดรถ ด้านจัดหาอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวก ด้านบุคลากรแต่งกายสุภาพเรียบร้อย ด้านบุคลากรมีทักษะความเชี่ยวชาญ และด้านบุคลากรให้บริการด้วยความเสมอภาค อยู่ในระดับมากทุกด้าน

5. อภิปรายผล

5.1 อภิปรายผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารจัดการตามหลักพุทธธรรมของโรงพยาบาลสนามวิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด

ผลการศึกษาพบว่า ระดับการบริหารจัดการตามหลักพุทธธรรมของโรงพยาบาลสนามวิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านทาน ด้านปิยวาจา ด้านอติถจริยา และด้านสมานัตตตา ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การบริหารจัดการของโรงพยาบาลสนามวิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด นอกจากจะสอดคล้องกับหลักการพัฒนาการบริหารจัดการแล้ว ยังจำเป็นต้องพึงมีหลักแนวคิดพุทธธรรม มาในการให้บริการประชาชนผู้เข้ารับบริการและใช้ในการบริหารจัดการ เพื่อให้สะท้อนข้อมูลภาพรวมของโรงพยาบาลสนามวิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด สอดคล้องกับแนวปฏิบัติเพื่อการบริหารจัดการโรงพยาบาลเฉพาะกิจ COVID - 19 ของสถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์การมหาชน), (2563: 2) ได้เสนอแนวทางปฏิบัติ คือ ผู้บริหารหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันกำหนดพันธกิจ นโยบาย เป้าหมายและกลยุทธ์ ที่มีการวิเคราะห์

ข้อมูล สถิติ สถานการณ์การระบาดและความเพียงพอของทรัพยากรโดยมีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร มีการเลือกสถานที่ดำเนินการที่เหมาะสม ได้แก่ 1) อาคารแยกจากสิ่งแวดล้อมหรือชุมชน 2) อาคารที่พักมีการถ่ายเทอากาศที่ดี 3) ห้องพักต้องไม่มีพรม 4) กรณีมีระบบปรับอากาศต้องเป็นแบบ Air split type 5) มีสาธารณสุขปกคลุมพื้นฐานที่จำเป็น เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา 6) ได้รับอนุญาตจากผู้มีอำนาจในการจัดตั้ง 7) มีระบบบำบัดน้ำเสียที่สามารถปรับปรุงให้เหมาะสม สอดคล้องกับ แนวคิดของ วันวิสาข์ สนใจ (2565: 215) ได้นำเสนอแนวคิดการบริหารจัดการในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเพื่อเป็นประโยชน์สำหรับการให้บริการผู้ป่วยตามแนววิถีใหม่ซึ่งเกิดขึ้นหลังวิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย 1) ฉันทะ (aspiration) 2) วิริยะ (exertion) 3) จิตตะ (thoughtfulness) 4) วิมังสา (investigation) ใช้แนวคิดการบริหารจัดการของ Henri, Fayol, (1949: 10) ประกอบด้วยหลัก 5 ประการ ได้แก่ Planning (การวางแผน) Organizing (การจัดระบบในองค์กร) Commanding (การบังคับบัญชาสั่งการแบ่งบทบาทหน้าที่รับผิดชอบ) Coordination (การประสานงานส่งต่อ) และ Controlling (การควบคุมกำกับติดตามในองค์กร) ซึ่งในการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้เป็นการระบาดของโรค COVID-19 ซึ่งเป็นโรคที่อุบัติใหม่ทำให้ยังไม่สามารถควบคุมการแพร่ระบาดของโรคได้ จึงส่งผลกระทบต่อประชาชนทุกระดับในพื้นที่ ดังนั้นในการบริหารจัดการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้จึงนำหลักธรรม ได้แก่ หลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เนื่องจากบุคลากรมีความแตกต่างกันทางความคิดและการกระทำ จึงจำเป็นต้องปลูกฝังจิตใจให้เป็นคนรักงาน ตั้งใจทำงาน รู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเอง ยอมรับในข้อผิดพลาด พร้อมทั้งจะพัฒนาตลอดเวลา เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ตามแนววิถีใหม่ บุคลากรก็จะมีสติในการไตร่ตรองที่รอบคอบ หาเหตุผล เพื่อนำไปสู่การพัฒนางานที่ดีขึ้นต่อไปอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิด ผ่องพรรณ ธนา, (2560: 20) ได้วิเคราะห์การพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาล เพื่อปรับวิธีคิดและระบบในการทำงานลดปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากการปฏิบัติงาน เพื่อเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการบริการ โดยนำหลักแนวคิดทางพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้โดยยึดหลักกัลยาณมิตรต่อกันในการปฏิบัติงานย่อมเกิดปัญหาระหว่างปฏิบัติงานด้วยกัน หากบุคลากรเป็นกัลยาณมิตรก็จะเกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน ผู้ปฏิบัติงานจะสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้ด้วยหลักอริยสัจ 4 อย่างไรก็ตามหากระบบของการบริหารยังไม่เอื้อต่อผู้ปฏิบัติงานก็ยากยิ่งที่จะพัฒนาคุณภาพการบริการได้ ซึ่งควรนำหลักการเจริญสติปฏิจฐาน 4 มาใช้เพื่อแก้ปัญหา อย่างไรก็ตามการแก้ปัญหาไม่ใช่เพียงแก้ปัญหาที่บุคลากรหรือระบบของหน่วยงานอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งควรจะแก้ไขไปพร้อมๆ กันอย่างค่อยเป็นค่อยไปก็จะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการบริการที่ยั่งยืน

6. สรุป

ระดับการบริหารจัดการตามหลักพุทธธรรมของโรงพยาบาลสนามวิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อวิเคราะห์ระดับการพัฒนาการบริหารจัดการตามหลักพุทธธรรมของโรงพยาบาลสนามวิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นในการบริหารจัดการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้จึงนำหลักธรรม มาประยุกต์ใช้ในโรงพยาบาลสนาม เนื่องจากบุคลากรมีความแตกต่างกันทางความคิดและการกระทำ จึงจำเป็นต้องปลูกฝังจิตใจให้เป็นคนรักงาน ตั้งใจทำงาน รู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเอง พร้อมทั้งจะพัฒนาตลอดเวลาจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการบริการที่ยั่งยืน

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะการพัฒนาโรงพยาบาลสนาม

1. เสนอให้มีการพัฒนาและปรับปรุงระบบการเคลื่อนย้ายโรงพยาบาลสนามให้มีประสิทธิภาพ และจัดให้มีอุปกรณ์ขนย้าย บรรจุภัณฑ์สำหรับการเคลื่อนย้ายอุปกรณ์ และยานพาหนะสำหรับโรงพยาบาลสนามให้เพียงพอ
2. เสนอให้มีการพัฒนาระบบค่าตอบแทน สวัสดิการ และประกันภัยที่ดีให้กับบุคลากรที่ปฏิบัติภารกิจโรงพยาบาลสนาม

8. เอกสารอ้างอิง

- กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข. (5 มกราคม 2564). *โรงพยาบาลสนามกรณีผู้ป่วยโรคโควิด 19*. สืบค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2565, จาก <https://www.dms.go.th>
- ผ่องพรรณ ธนา. (2560). พระพุทธศาสนากับการพัฒนาคุณภาพการบริการ. *วารสารการพยาบาลและดูแลสุขภาพ*, 35(3), 15-21.
- พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช) ป.ธ. ๙ ราชบัณฑิต. (2548). *พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์ ชุดคำวัด*. กรุงเทพมหานคร: วัดราชโอรสาราม.
- โรงพยาบาลสนามวิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด. (2564). *ผู้ป่วยโควิด 19 ที่เข้ารับรักษาตัวในโรงพยาบาลสนามวิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด*. เอกสารอัดสำเนา.
- วันวิสาข์ สนใจ. (2565). การบริหารจัดการตามหลักอิทธิบาท 4 สำหรับการให้บริการผู้ป่วยตามแนววิถีใหม่ ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 6(1), 215-225.
- สถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์การมหาชน). (2563). *แนวปฏิบัติเพื่อการบริหารจัดการโรงพยาบาลเฉพาะกิจ COVID – 19*. สืบค้นเมื่อ 23 พฤษภาคม 2565, จาก <https://www.w2.med.cmu.ac.th/ha/wp-content/uploads/2021/01/HA>
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560*, สืบค้นเมื่อ 25 เมษายน 2565, จาก <http://www.ratchakicha.soc.go.th//DATA/PDF/2560/A/040/1> PDF.
- Henri, Fayol. (1949) *General and Industrial Management*. London: Sir Isaac Pitman & Sons.
- Taro Yamane. (1993). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd). New York: Harper and Row Publications.